

2023-03-31

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
asa.wideback@regeringskansliet.se

Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58)

Sveriges Veterinärförbund (SVF) berömmar den omfattande sammanställning av information som betänkandet utgör men saknar utredning av djursjukvårdspersonalens arbetsmiljö. Väl medvetna om att kommittédirektiven inte bedömdes omfatta detta anser SVF att information om arbetsmiljö är absolut kritisk för att rätt åtgärder ska kunna vidtas för att komma till rätta med veterinärbristen som föranlett själva utredningen. I likhet bör en geografisk inventering göras över veterinärtillgång för att klargöra i vilka regioner brister finns och anpassa åtgärder utifrån det. Bristen omfattar även en brist på specialister, vars utbildning enligt föreskrift (SJV 2021:25) i sin helhet administrativt flyttades till SVF 2022 utan medföljande resurser, vilket inneburit en ofrivillig paus i antagningen för att ta fram nödvändiga styrdokument.

Omfattningen av betänkandet gör det omöjligt att i detalj kommentera hela innehållet. SVF ställer sig till förfogande för klargörande och fortsatt dialog.

Det är olyckligt att vissa förslag i betänkande redan påbörjats, dvs innan de varit ute på remiss, eftersom ett gemensamt grepp hade varit lämpligt då resurser är begränsade.

Den föreslagna modellen för Distriktsveterinärorganisationen (DV) är SVF kritiskt till. Det statliga ansvaret för djurskydd för hela riket vilar idag på 332 helårsarbetskrafter i veterinär kapacitet. Ökad finansiering till DV för bemanning och andra nödvändiga åtgärder bedömer SVF som nödvändigt. Därtill krävs en ändring i de centrala avtal som anger att distriktsveterinärer har förtroendearbetstid. Distriktsveterinärer har inte förtroendearbetstid och denna felaktighet kan anses ligga till grund för arbetsmiljöproblem.

Verksamhetsansvar är ett mycket bra förslag då det innebär att ansvar inte belastar veterinärer i de fall omständigheter utanför deras kontroll resulterat i felaktigheter. Vidare är ett krav att arbetsrättsliga regelverk tydligt iakttas vid schemaläggning av distriktsveterinärer.

Vid beräkningarna om veterinärtillgång är det av största vikt att förstå att inte alla veterinärer som utbildas och är yrkesverksamma arbetar kliniskt. De beräkningar som gjorts och åtgärden att utöka antalet platser på veterinärutbildningen är långt ifrån tillräcklig. SCB:s prognos som nämns är en kraftig underskattning av branschens tillväxt, anser SVF, då den inte överensstämmer med SVF:s egna beräkningar och prognoser.

Anestesi bör delas upp i inledande och bevakande. Det är ett kraftigt resursslöseri om legitimerad sjukvårdspersonal ska bevaka efter genomfört ingrepp där det idag kan göras av djurvårdare. För större kliniker kan detta möjligtvis ses som ett mindre problem men för kliniker med mindre personalantal kan det bli förödande. Utvecklingen av veterinäryrket har gått mot att allt mindre tid ägnas åt specifika professionella uppgifter. Stödfunktioner på en klinik kan vara en del i att vända den trenden men betänkandets förslag försvårar det.

Att även tillåta engelska som journalspråk är en kortsiktig åtgärd som föreslås för att förenkla för utländska veterinärer att arbeta i Sverige. Detta förekommer redan idag men på undantag. Förutom att andra länder också har veterinärbrist och att det därför är osannolikt att denna åtgärd kommer att ha märkbar effekt, är risken stor för övertro på språkliga färdigheter i engelska, vilket vi befärar kommer att leda till påtagliga problem. Att en person inte pratar svenska betyder inte per automatik att de behärskar fackspråk på engelska.

Ökad finansiering till DV behövs så att staten kan vara den föredömliga arbetsgivare den bör vara. Detta är särskilt nödvändigt om DV ska kunna leverera veterinärservice i de områden privata aktörer övergett pga olönsamhet.

Uppdra åt Arbetsmiljöverket eller Myndigheten för arbetsmiljökunskap att återkommande undersöka djursjukvårdspersonalens arbetsmiljö. SVF genomför själva under våren 2023 en sådan undersökning bland yrkesverksamma medlemmar.

Nedan ges synpunkter kapitelvis.

Med vänliga hälsningar,
Sveriges Veterinärförbund

Kapitel 1

Som kommer framgå av kommentarer till kapitel 5 är SVF kritiska till begränsningen av Distriktsveterinärernas uppdrag till att inte gälla kl. 23:00-06:00. Oavhängigt den kritiken förefaller författningsförslaget i Förslag till förordning om statens ansvar för veterinär service m.m. 10 § inte överensstämmer med det som utredningen föreslår i kapitel 5. Förbehållet att "Sådan verksamhet ska erbjuda vård 06:00-23:00 om djurskyddet kan upprätthållas" förefaller stadga att sådan verksamhet 06:00-23:00 inte får riskera att djurskyddet inte upprätthålls [under den tidsperioden], dvs om verksamheten ska bedrivas om den inte aktivt skadar djurskyddets upprätthållande. Från kapitel 5 förefaller det som att förbehållet snarare är avsett att mena att sådan verksamhet får begränsas till att inte bedrivas mellan kl. 23:00 och 06:00 om den begränsningen inte innebär att djurskyddet inte upprätthålls.

Vidare förefaller det på kapitel 5 som att all distriktsveterinärverksamhet föreslås begränsas till mellan kl. 06:00 och 23:00 medan författningsförslagets formulering i 10 § endast förefaller gälla hälso- och sjukvård för sällskapsdjur och häst.

Kapitel 2

I beskrivningen av utredningens uppdrag påpekas att det inte inkluderat en översyn av orsaker till bristen på bl.a. veterinärer. Det påpekas uttryckligen att den betydelse som arbetsmiljön för veterinärer och annan djurhälsopersonal har för bristen på dessa personalkategorier, därför inte har utretts. Som jämförelse beskrivs att frågan om behörighetsreglering för djurvårdare är en sådan fråga som bidrar till en hållbar och långsiktigt fungerande hälso- och sjukvård för djur och därför legat inom ramen för utredningen.

Vår mening är att tillgången på veterinärer och annan djurhälsopersonal i allra högsta grad påverkas negativt av arbetsmiljön för dessa personalkategorier och att förändringar på det området således är en förutsättning för en hållbar och långsiktigt fungerande hälso- och sjukvård för djur. Det borde därmed inte bara ha legat inom ramen för utredningen utan ha varit en prioriterad fråga för den. Sådan utökning av antal utbildningsplatser som föreslås i kapitel 7 innebär ett stort resursslöseri med en arbetsmiljö som leder till stora sjukskrivningstal och en personalomsättning på 15–20%.

Kapitel 3

Det bör framgå mycket tydligt att inte alla legitimerade veterinärer arbetar med djursjukvård (s. 66). Högt skattat arbetar 2/3 av veterinärerna i Sverige kliniskt. Detta faktum får stora konsekvenser i de prognoser som görs. T.ex. hur stort tillskottet på veterinärer i klinisk verksamhet blir på sikt genom utökningen av studieplatser.

Kapitel 4

Statens ansvar för veterinär service axlas av djursjukvårdspersonal och det är därför viktigt att hänsyn tas gällande t.ex. dokumentationskrav och annan reglering som påpeka arbetsmiljön.

Gällande undantagsreglerna för djursjukvårdare nivå 3, se kap. 6.8.

Kapitel 5

Veterinärförbundet anser att en stor och viktig fråga, som är helt avgörande för en fungerande veterinär klinisk verksamhet (djursjukvård) oavsett djurslag och tid på dygnet, saknas i utredningen. Veterinärernas arbetsmiljö måste prioriteras av arbetsgivare, men till viss del också regleras genom föreskrifter.

I utredningens förslag försöker man bygga en klinisk veterinärservice dygnet runt utifrån de förhållanden som råder idag, utan att ta hänsyn till orsakerna till den brist som råder. Bristen gäller framför allt den ambulatoriska verksamheten, som delvis bedrivs av privata aktörer, men framförallt Distriktsveterinärerna.

Det beskrivs att distriktsveterinärerna har svårt att *rekrytera* personal, utan att ta hänsyn till vad som görs (eller inte görs) för att *behålla* personal. Det är ett problem som byggts upp under lång tid och som är svårt att vända, även om mycket bra arbete nu görs. Orsaken till att man inte behåller personal framkommer på rad 17 sid 174 där *vacklande arbetsmiljö* nämns.

Det är dock inte högre belastning på grund av att privata veterinärer inte arbetar obekvämtid som ligger bakom den dåliga arbetsmiljön, utan den var ett faktum redan innan. Det krävs enligt utredningen ytterligare 70–100 veterinärer, (vilket innebär en ökning med 20–30%) för att staten, som arbetsgivare för Distriktsveterinärerna, ska uppfylla kraven i arbetstidslagstiftningen. Det blir tydligt att detta är ett arbetsmiljöproblem som allvarligt skadar Distriktsveterinärernas förmåga att *behålla* personal.

Utredningen fastslår att Distriktsveterinärernas arbetstidsavtal och felaktiga användning av förtroendearbetstid sannolikt är en bidragande orsak till att privata veterinärer inte vill ingå samarbeten som ger dem likartade villkor. Utifrån det borde det vara uppenbart att dessa bristande arbetsvillkor också innebär ett hinder för Distriktsveterinärerna att rekrytera och behålla personal.

Förtroendearbetstid avser sådan tid som en arbetstagare har förtroende att själv disponera. Detta överensstämmer dock dåligt med en distriktsveterinärs arbete i praktiken, på grund av ofta strikt schemaläggning, bokningar av patienter som arbetstagaren inte själv kan styra över samt att många uppdrag är av akut natur, innebär att arbetstagaren inte själv kan styra över när arbetet skall utföras. I verksamheter med

reglerad arbetstid används beredskap generellt som schemalägningsalternativ under sådan tid då det inte förväntas krävas något arbete. Vid Distriktsveterinärerna är det i många distrikt/beredskapsområden snarare så att inträde i tjänst förväntas under varje beredskapspass, som i många fall innebär tjänstgöring i mer än 8 timmar under ett beredskapspass/-dygn, förutom att veterinären därefter arbetar ytterligare en arbetsdag.

Vi noterar att utredningen konstaterar att Distriktsveterinärerna behöver ha överkapacitet för att kunna hantera akuta händelser utöver basverksamheten. Det borde vara naturligt att en bedömning av bemanningsbehovet görs utifrån förväntad högsta belastning i en händelsestyrd verksamhet som kräver beredskap för oförutsedda händelser och inte utifrån minimal eller medelhög belastning.

Det är i alla verksamheter och inte minst i en som kräver kunskap och erfarenhet viktigt med kompetensförsörjning.

Veterinärförbundet anser att skrivningen i första meningen i 5.4 "Statens ansvar för smittskydd" inte får tolkas som att jordbruket idag INTE har en avgörande roll för folkförsörjningen. Om än inte i utkomst så i vikt för livsmedelsförsörjning vid kriser.

Veterinärförbundet instämmer i Jordbruksverkets önskan om att nuvarande krigsveterinärförordning bör omarbetas för att bättre avspegla dagens civila veterinärverksamhet.

Veterinärförbundet instämmer i utredningens övergripande bedömning att det finns ett statligt ansvar för veterinär service m.m. och vi ser det som lämpligt att detta ansvar bör samlas i en särskild förordning.

Veterinärförbundet instämmer i utredningens bedömning under 5.9.1 "Jordbruksverket ska även fortsatt säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma sjukdomar". Vi vill dock poängtera vikten av att det förutom en statlig organisation även finns en funktionell samverkan med privata veterinärer. Det handlar inte bara om att lokalt vara tillräckligt många. För vissa djurslag finns spetskompetens hos privat verkssamma veterinärer som kan saknas hos veterinärer anställda av Jordbruksverket.

Veterinärförbundet motsätter sig förslaget att begränsa tillgången till djurens hälso- och sjukvård under tiden kl. 23 - 06 av djurskyddsskäl och för veterinärernas arbetssituation.

Den i Sverige gällande traditionen om, och uttalade ambitionen för en god hälso- och sjukvård för djur rimmar illa med att inte ha tillgång till veterinär service kl. 23 – 06. Att det "endast" är 400 fall om året nattetid kan inte vara ett skäl till att djur får lida eller avlivas i onödan. De allra flesta fall som ringer under nattetid är INTE fall som kan vänta till klockan 06 nästa morgon.

Arbetsmiljömässigt är det visserligen inte lätt att lösa beredskapen med det begränsade antal veterinärer som finns, vad gäller schemaläggning och tillgänglighet. De veterinärer som arbetar kliniskt idag, framför allt de som arbetar med lantbrukets djur

och hästar och har eller har haft jour-/beredskapsarbete, behöver sina lediga kvällar och nätter för återhämtning.

Om förslaget att inga statliga veterinärer ska arbeta mellan kl. 23 och 06 skulle bli verklighet kommer många veterinärer att, antingen känna ett ansvar gentemot sina djurägare och ha sin telefon nära sig även nattetid för att kunna hjälpa till eller bli kontaktade på annat sätt genom hembesök eller via veterinärens anhöriga vid akuta sjukdomsfall eller skador. Förslaget skulle därmed helt motverka tanken om minskad arbetsbelastning och istället öka pressen och stressen på veterinärer. Det skulle påverka både privata och statliga veterinärer negativt.

SVF anser att delar i förslaget "Anpassad veterinär service" är bra och att det dessutom redan finns idag (Beredskapstjänst för veterinär rådgivning för djurägare till lantbrukets djur och häst där privata aktörer ges möjlighet att ansluta sig). Denna bör förstärkas, vilket skulle innebära att förslagen om att inte erbjuda klinisk veterinär service mellan kl. 23 och 06, om en avlivningstjänst samt utökad ViLA kan förkastas. Ytterligare en effekt blir att risken att veterinärer söks upp privat av djurägare utanför arbetstid minskar.

I förslaget hänvisas till att en beredskapstjänst ska finnas för veterinär rådgivning kl. 23-06 (samt under övrig jour/beredskapstid), något som finns redan idag i DV och fungerar mycket bra som ett komplement. Den kan dock inte ersätta en kliniskt verksam veterinär för den typen av fall som behöver akut vård. Idag finns övrig djurhälsopersonal (vanligtvis djursjukskötare/djurvårdare) i beredskapstelefonen och kan ge råd för egenvård i de fall det räcker eller hänvisa till veterinär i beredskap genom att ringa upp denne som i sin tur kontaktar djurägaren och i de flesta fall åker till djuret för att veterinärmedicinskt hjälpa till med det som behövs. (Det innebär att det ändå måste finnas veterinärer i tjänst under beredskapstid.)

Den avlivningstjänst som diskuteras kommer inte heller att vara kostnadsfri. Hur får man tag i så många som kan vara i tjänst varje natt året om inom rimligt avstånd till samtliga djurägare i Sverige?

Om det ändå skulle finnas en avlivningsservice för lantbrukets djur, hur ska då övriga djurslag hanteras? I många delar av Sverige, framför allt i glesbygd, men även på Gotland har Distriktsveterinärerna huvudansvar för sjukvård av sällskapsdjur och häst. På obekvämt arbetstid kan vissa sjukbesök styras om till ordinarie arbetstid, men en del fall kan inte vänta. Det gäller till exempel kolik, förlossningsproblem, förgiftningsfall, framfall och frakturer. Nämda fall är i allmänhet inte hjälpta av en digital rådgivningstjänst utan behöver hjälp på plats.

Sammantaget innebär förslaget ett sämre djurskydd och sämre tillgång till veterinär service samt ökade kostnader för lantbruk med djur som tvingas avliva djur i stället för att ge dem vård, till ingen eller en högst begränsad vinst i resursoptimering.

Under 5.10.1, sid. 174, föreslår utredningen att Jordbruksverket ska säkerställa att det finns tillgång till tillfredsställande veterinär service oavsett tid på dygnet om det finns

djurskyddsskäl. Problemet med denna formulering är att om en station saknar beredskap så kan man inte ge tillfredsställande veterinär service dygnet runt om det föreligger djurskyddsskäl, och att detta heller inte kan uppdragas förrän efteråt när det redan är för sent. Utredningen framför på sid. 175 att även vid beredskap dygnet runt finns det i praktiken ingen hundra procentig garanti för att varje djur i alla lägen garanteras vård. Vi delar denna uppfattning men menar att det faktum att varje djur inte har en hundra procentig garanti att omgående få vård är ett mycket svagt argument för att förvägra samtliga djur inom ett distrikt vård inom rimlig tid.

Förslag gällande utökning av villkorad läkemedelsanvändning (ViLA). Detta bedöms ha begränsad effekt, för att tillgodose djurskyddet, som ersättning till tillgång på kliniskt verksam veterinär. Inom lantbrukssektorn, där ViLA är aktuellt, innebär uppdrag som inkommer kl. 23-06 i stor utsträckning uppdrag som inte kan åtgärdas genom en enkel tillförsel av läkemedel utan kräver kirurgisk veterinär kompetens eller mer avancerad läkemedelstillförsel som till exempel epiduralbedövning/ryggmärgsbedövning. Exempel på såna uppdrag är förlossningar och livmoderframfall.

Det framhålls i utredningen att en nackdel med förslaget är just att det kan medföra negativa konsekvenser för djurskyddet om privata aktörer inte är beredda att ta ett ökat ansvar. Samtidigt ger förslaget inget incitament till dessa aktörer att ta det ökade ansvaret. Vi efterlyser ett förslag där man utgår från samverkan mellan de veterinära resurser som finns inom ett jourdistrikt. Redan idag finns fungerande samverkan mellan DV och privata veterinärer på ett antal jourdistrikt och det här är exempel som behöver lyftas fram och få spridning. Utredningens bedömning om vikten av att möjliggöra för privata aktörer att vara en del av beredskapen ser vi positivt på, men vi vill poängtera att det redan idag finns positiva exempel på lokal nivå om hur det kan lösas och vi ser det också som viktigt att det ska finnas en öppenhet för att lösningarna kan se olika ut utifrån de lokala förutsättningarna.

Det har tidigare varit svårt/omöjligt för privata aktörer att få ekonomisk ersättning för upprätthållande av jour/beredskapsarbete för lantbrukets djur och hästar dygnet runt året om. Detta trots att man arbetat på samma sätt som Distriktsveterinärerna och hållit beredskap under decennier i områden där Distriktsveterinärerna aldrig behövt arbeta. Nu har många av dessa distrikt slutat hålla beredskap av olika anledningar, men det har funnits många tillfällen att ha kvar dessa om en ekonomisk ersättning hade utgått tidigare.

Angående stöd till avlägset belägen djurhållning, vilket har gått att söka även tidigare, konstateras att privatpraktiserande veterinärer kan ta del av detta stöd, men endast om de bemannar ett distrikt enligt gängse indelning och om de behandlar samtliga djurslag, trots att stödet endast är tillgängligt för livsmedelsproducerande djur. Denna begränsning riskerar att minska incitamentet för en privatpraktiserande veterinär inriktad endast mot livsmedelsproducerande djur, att vara delaktig i ett samarbete för att tillgodose veterinärservice dygnet och året runt.

Utredningen föreslår att upphandling endast ska bli aktuellt då en aktör påkallar intresse för att delta i beredskapsorganiseringen. Vi anser att Jordbruksverkets roll bör vara mer

aktiv i att försöka hitta lösningar som möjliggör ett resurseffektivt säkerställande av tillgången till vård.

Det är angeläget att undersöka vilka incitament som behövs för att även privata veterinärer i större utsträckning skulle vilja arbeta på obekväm arbetstid. Om det inte finns ekonomiskt underlag för att bedriva veterinärvård nattetid så borde staten i högre grad kunna bidra med medel till detta även gentemot privata aktörer.

I utredningen lyfts att modell 6 skulle öka både behovet av veterinärer samt kostnaden för dessa. Veterinärförbundet menar dock att tillgång till veterinärer i hela landet måste få kosta för att vi ska kunna säkerställa både ett gott djurskydd, smittskydd samt för att kunna upprätthålla en livsmedelsproduktion över hela landet. Detta är även viktigt för Sveriges beredskap. En ökning med 110 miljoner utgör vidare en mycket liten del av Jordbruksverkets totala statsanslag. Vid bättre arbetsmiljö för och ersättning till jourhavande veterinär ökar även möjligheterna för att både rekrytera och behålla veterinärer, liksom att intresset för att hålla beredskap även kan öka hos privata aktörer.

Veterinärförbundet instämmer i utredningens förslag om indelning i veterinära områden.

Det är dock mycket viktigt att dessa har en funktionell utformning och vi tror att länsstyrelse/länsveterinär kan ha en framträdande roll.

Huvudsyftet måste vara geografisk täckande bemanning som kan säkerställa veterinärvård för alla djurslag när det behövs av djurskyddsskäl, inklusive under natten. Vi är inte övertygade om att detta uppnås genom marknadsanalyser. Jourverksamhet är sällan marknadsmässig, och vi tror därför mer på modeller som bygger på kollegial samverkan än marknadsmodeller.

Vi instämmer dock i behovet av att det görs analyser av såväl tillgängliga veterinärer i ett område som antalet djur alternativt antalet djur per ytenhet och att det görs bedömningar om det finns förutsättningar i de olika veterinärområdena för att alla djur i människans vård ska kunna få hälso- och sjukvård oavsett tidpunkt på dygnet (djurskyddsskäl nattetid), och att denna information ska tillgängliggöras. Även om Jordbruksverket kan ha en samordnande roll för detta arbete är vår bedömning att dessa analyser bör göras på regional nivå och vara en del av det regionala ansvaret för veterinärväsendet som bör finnas.

Det kan också vara olika förhållanden beroende om det handlar om ett djurtätt jourdistrikt eller ett distrikt med färre djur. I ett djurtätt distrikt kan det finnas större möjligheter till att ta in privata veterinärer som under jourtid kan ansvara för de djurslag de har huvudsakligt fokus på i sin ordinarie verksamhet. I mer djurglesa distrikt är det snarare viktigare att under jourtid hålla samman djurunderlaget och inte splittra det. Vi instämmer därför i utredarens förslag att DV även i fortsättning ska kunna bedriva vård för sällskapsdjur och häst.

Här anser vi att det bör fastställas vad marknadsanalysen ska baseras på. Det behöver fastställas hur lång inställetid man behöver för olika typer av sjukdomsfall.

Noterar att utredningen framhåller att tillgången till ambulatorisk veterinärvård i hela landet är viktigt även för djurskyddet för häst och inte bara för lantbruksdjur.

När det gäller smådjurssjukvården instämmer Veterinärförbundet i att det är rimligt att privata aktörer bör ha huvudansvaret för den även under beredskapstid, då de redan idag erbjuder avancerad vård dagtid.

Kapitel 6

Angående 6.6 Ändrad behörighetsreglering för hovslagare: Förslaget innebär att de flesta som idag jobbar som hovslagare inte ska få kalla sig det i framtiden om de inte är godkända som hovslagare. Övergångstiden är kort (5 år) jämfört med utbildningens längd (3 år). Enligt utredningen motsvarar antalet hovslagare uppskattningsvis 2000 heltidstjänster, och det finns i nuläget 490 godkända hovslagare i Sverige.

Om förslaget ska vara praktiskt genomförbart bör hovslagare med reell kompetens kunna göra kunskapsprov utan att behöva gå en 3-årig utbildning, dvs på liknande sätt som när djursjukskötaryrket blev ett legitimationsyrke. Annars blir det väldigt få som fortsättningsvis kan arbeta under beteckningen hovslagare.

Angående 6.7 Ändrad behörighetsreglering för fysioterapeuter m.fl. inom djurens hälso- och sjukvård: SVF är i grunden positiv till skyddade yrkestitlar och instämmer i utredningens slutsats att det är viktigt att djurägare inte förväxlar utbildad djurhälsopersonal och oseriösa aktörer. Det är dessutom viktigt att det finns en uppföljning och konsekvens i fall där titlar används fel.

SVF vill dock framhålla att innehavandet av en titel enligt patientsäkerhetslagen, exempelvis fysioterapeut inom humanmedicin, inte är en garanti för att säkerställa att personen har tillräckliga kunskaper att verka inom djurhälsovården. Eftersom fysioterapeuter redan idag och sannolikt i framtiden kommer att verka i djurhälsovården anser SVF att en möjlighet till särskilt godkännande/skyddad titel efter utbildning/specialisering inom djurens hälso- och sjukvård behövs och bör därför säkerställas. Fysioterapeuter arbetar både förebyggande med patienter som genomgått stora operationer eller drabbats av fysiska skador. Det bör säkerställas att personer som utför dessa arbetsuppgifter har grundläggande kunskaper om djuren som behandlas samt har god insikt i vilka moment som ska utföras av legitimerad djurhälsopersonal och när sådan bör kontaktas. Fysioterapi sker ofta i nära samarbete med veterinärer som i sin tur skulle gagnas av tydlighet kring vilka aktörer som är specialutbildade på djur och inte. Jordbruksverket (JRV) och utbildningsinstansen Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bör ansvara för att organisera utbildning och examination. Detta är givetvis extra angeläget om yrkestiteln ska vara skyddad/ha legitimation.

Angående 6.8 Behörighetsreglering för djurvårdare: Att under en övergångsperiod ge djurvårdare nivå 3 chansen att genomgå examination och på så sätt uppnå status som

djursjukskötare är kontroversiell och inte optimal och kräver utredning av SJV i samråd med SLU och företrädare för branschen inom djurens hälso- och sjukvård och företrädare för djurhälsopersonalen. Detta avseende krav på t. ex genomförda praktiska moment, tjänstgöringstid som djurvårdare nivå 3 och examination.

Vidare så är undantaget från behandlingsförbudet på nivå 3 bara tillgängligt för hund, katt och övriga sällskapsdjur förutom häst, medan djursjukskötarlegitimationen omfattar samtliga dessa djurslag. Utredningens förslag innebär därför potentiellt stora patientrisker, vilka måste beaktas.

Bristen på djursjukskötare åtgärdas bäst med ökat intag till utbildningen till djursjukskötare.

Att godkänd djurvårdare blir en definierad och skyddad titel med gymnasial grundutbildning anser SVF vara en god idé.

Kapitel 7

SVF instämmer med utredningen att det finns ett behov att utöka antalet veterinärer som utbildas inom landet. Det råder stor brist på veterinärer även i Europa och det framstår som osannolikt att lösningen på den nuvarande veterinärbristen kommer lösas via veterinärer som är utbildade i andra länder. Denna utökning av utbildningsplatser måste dock ske med bibehållen god utbildningskvalitet. Man bör även ha en noggrann kontinuerlig uppföljning av situationen och marknadens behov av veterinärer. Efterfrågan på hälso- och sjukvård för djur och vilken nivå på vården som efterfrågas kan komma att variera över tid.

Samtliga förslag som presenteras kan anses vara långsiktigt positiva för att öka antalet veterinärer. Det presenteras dock inga kortsiktiga lösningar och man kan inte fastställa hur stor andel av utbildade veterinärer som arbetar deltid eller väljer andra arbeten på grund av arbetsmiljön. Trots att det inte varit en prioriterad del visar utredningen (och andra undersökningar) att bristande arbetsmiljö, psykisk ohälsa och stress leder till att man väljer att arbeta deltid samt en lägre vilja att stanna inom veterinäryrket. Det har tyvärr inte legat i utredningens uppdrag att titta på veterinärernas arbetsmiljö men det framgår med stor tydlighet att detta inte kan bortses ifrån. En fördjupad utredning av arbetsmiljön och veterinärernas arbetsvillkor är ett nödvändigt komplement. Att värna om redan utbildad personal genom att åtgärda arbetsmiljöproblemen måste vara en högre prioritet än att öka mängden nytexaminerade veterinärer. Det är både ett resursslöseri och oetiskt att utbilda fler veterinärer innan de orsaker som gör att många lämnar den kliniska verksamheten är åtgärdade.

SVF instämmer i förslaget om att journaler i huvudsak bör föras på svenska men att möjlighet till undantag kan ges (s 327-8). Någon särskild förändring som tillåter engelska som journalspråk utöver nuvarande möjligheter till undantag anser inte SVF är lämpligt.

Vi instämmer i att "Frågan om veterinärernas arbetssituation och arbetsförhållanden är komplex" (s 320). Svaren på vad som behöver resurser till att granskas och förändring är dock långt ifrån komplexa utan snarare helt självklara. Precis som betänkandet konstaterar är arbetsmiljön det som behöver ges absolut mest fokus för det nuvarande och fortsatta resursbehovet för att kunna ge bättre förutsättningar på riktigt för Sveriges veterinärer: "Det finns tydliga tecken på att arbetsförhållandena inom svensk djursjukvård leder till ohälsa bland djurhälsopersonalen" (s 320)

Trots det nedslående och förtroendeskadande beslutet att välja bort arbetsmiljön från utredningen berör betänkandet motsägelsefullt ändå arbetsmiljöfrågorna både indirekt och direkt gång på gång. Beklagligt nog ges den här komplexa frågan ändå långt ifrån ett tillfredsställande utrymme trots att det till och med finns ett helt kapitel för "Djurhälsopersonalens arbetsförhållanden" (s 309).

Utmaningarna med arbetsmiljöfrågorna inom djurens hälso- och sjukvård måste uppmärksammas, utredas och förändras i en hållbar riktning innan några andra förslag kan bli aktuella.

I tillägg till vad som presenteras om veterinärers och studenter intressen av att inrikta sig mot och jobba med olika djurslag i kapitlet "Brist på veterinärer som vill arbeta med lantbrukets djur" (s 278) och yrkesroller med jour- och beredskapskomponenter (s 279-280) hade det varit önskvärt med fördjupning och hänsyn till arbetsmarknadens förutsättningar och vilka hinder det finns för att arbeta med dessa lantbrukets djur och hästar.

Som alternativ till att starta eget företag med hög instegströskel framstår en anställning som trygg och enkel. Det finns ett fåtal aktörer som erbjuder anställningar för arbete med dessa djurslag. Distriktsveterinärerna är den nationellt största arbetsgivaren som erbjuder veterinär service dygnet runt för lantbrukets djur såväl som sällskapsdjur.

Personalpolitiken och villkoren för de anställda påverkar därför både de enskilda veterinärerna och ger följeffekter för hela sektorn. Precis som att den förväntade arbetsmiljön och arbetsvillkoren nämns som en avskräckande anledning även av veterinärstudenter (s 280) har de yrkesverksamma veterinärerna länge upplevt arbetssituationen som alltmer ohållbar. Eftersom det påverkar tillgängligheten till hälso- och sjukvård för djur med direkta konsekvenser både för djurskydd och livsmedelsförsörjning efterfrågar vi en undersökning av vilken roll arbetsvillkoren spelar för att landets veterinärresurser ska kunna fördelas på ett sätt som inte går ut över ambitionsnivån för det svenska djurskyddet någon tid på dygnet eller året.

Utredningen har stort fokus på att öka antalet nytexaminerade veterinärer på arbetsmarknaden, men berör inte den prioriterade frågan varför så många veterinärer lämnar den kliniska verksamheten. Det finns ett antal undersökningar som visar att bristande arbetsmiljö, psykisk ohälsa och stress leder till lägre vilja att stanna i yrket, och i vårt grannland Norge är andelen självmord dubbelt så hög bland veterinärer än genomsnittsbefolkningen. Det har tyvärr inte legat i utredningens uppdrag att titta på

veterinärernas arbetsmiljö, men SVF anser att det både är ett resursslöseri och oetiskt att utbilda fler veterinärer innan de orsaker som gör att många lämnar den kliniska verksamheten är åtgärdade.

Angående utbildningsplatser på veterinär- och djursjukskötartutbildningarna: SVF är oroliga att utökningen av antalet utbildningsplatser riskerar att försämra kvalitén på utbildningen. Särskilt med avseende på tillgången till patienter och utökat behov av lärare. Att värna om redan utbildad personal genom att åtgärda arbetsmiljöproblemen måste vara en högre prioritet än att öka mängden nyutexaminerade veterinärer.

SVF anser att TU-VET-utbildningen ska kvarstå som möjlighet för veterinärer från tredjeland att få svensk veterinärlegitimation – utbildningen ger stora möjligheter för personer med annan bakgrund att integreras i den svenska veterinärkåren och de normer vi har inom t.ex. djurskydd och antibiotikaanvändning. Av samma orsak anser vi att det kan vara lämpligt att de som erhåller legitimation efter ett i huvudsak teoretiskt kunskapsprov har ett inledande år där de arbetar som t.f. veterinär på en arbetsplats med kollegor.

Kapitel 8

SVF stödjer utredningens förslag att införa verksamhetstillsyn.

Detta är en mycket viktig åtgärd att komplettera dagens individtillsyn med en kontroll av de förutsättningar som råder på arbetsplatsen. Denna åtgärd bedömer SVF kommer att ha en mycket positiv effekt på kliniskt verksamma veterinärers arbetssituation. Innan en verksamhetstillsyn införs, behövs förtydligande av vilka ansvarsområden som är djurhälsopersonalens och vilka som är verksamhetens. Detta leder förhoppningsvis till bättre rutiner för schemaläggning och bokning vilka i hög grad kan påverka individens möjlighet att korrekt utföra sina uppgifter och skyldigheter att ge korrekt vård.

Hur hänsyn framöver ska tas till vårdgivarens ansvar och verksamhetstillsynen då djurhälsopersonal anmälts till nämnden behöver alltså förtydligas i nämndens instruktion. Utredningen har inte tagit hänsyn till ansvarsnämndens roll gentemot länsstyrelsernas tillsyn.

Långsiktigt kanske det blir färre DHP-tillsynstillfällen, men det är ju inte på de större klinikerna som vi idag har stora problem. Det är ju på de mindre klinikerna och hos enskilda DHP. Dessa kommer vi ju inte åt med verksamhetstillsyn, de kommer finnas kvar och vara tidsödande.

Utredningen har heller inte tagit hänsyn till att Länsstyrelsen som det är idag inte hinner med kontrolluppdraget inom 283/284 (smittskydd/veterinära kontroller). Om verksamhetstillsyn läggs till som en arbetsuppgift kommer inte heller detta hinnas med i prioritering med allt annat.

Uppstartskostnaderna för länsstyrelserna och Jordbruksverket uppskattades till cirka 2,3 miljoner kronor (s 351). Den årliga kostnaden för länsstyrelsernas tillsyn skulle då uppskattningsvis komma att öka med mellan 0,6 och 1,4 miljoner kronor beroende på hur ofta verksamheterna kontrolleras. Den årliga kostnaden för en kombinerad tillsyn skulle således uppgå till mellan 3,6 och 4,4 miljoner kronor, under förutsättning att kostnaderna för individtillsyn ligger kvar på 3 miljoner kronor, vilket varit fallet de under de senaste fem åren. Man tänker inte ihop dessa stycken att Länsstyrelsen själva meddelar att man är för få för att hinna med uppdraget redan nu men använder ändå den (för låga) personalkostnaden som utgångspunkt för kostnadsberäkningen till införandet av verksamhetstillsyn.

SVF anser att utredningens kostnadsberäkning (s 377) är för låg, då den bygger på ett i grunden för lågt antal tillsynstimmar.

Då tillsynsobjekten kommer att öka i antal om utredningens förslag genomförs konstaterar SVF att arbetsbördan för länsstyrelsen ytterligare kommer att öka. Vilket ytterligare bidrar till att tids- och kostnadsberäkningarna är felaktiga och orimligt låga.

SVF medhåller att det enda rimliga finansieringsalternativet av verksamhetstillsynen är att den ska vara skattefinansierad.

Kapitel 9

I teorin är det bra att öka transparensen kring kostnader även för mer akuta fall för att djurägaren ska förstå bättre vad en föreslagen behandling kan kosta, välja en aktör i de fall flera finns att tillgå samt minska behovet för veterinärer att prata kostnader med djurägaren. I praktiken är det betydligt svårare då en uppskattad prisuppgift lätt antas som en offert för djurägaren. Veterinärer behandlar levande individer som inte alltid svarar som förväntat på insatt behandling samt att en preliminär diagnos och behandlingsplan många gånger måste revideras i ett senare skede och kan då innebära en annan prisbild, vilket kan leda till konflikter. Således är det svårt att informera djurägaren om priset innan denne infunnit sig med sitt djur och patienten blivit undersökt. Däremot sker vanligen en kommunikation om förväntat pris med de allra flesta djurägare i samband med behandlingsstart. SVF är frågande till om ett tecknande av en branschöverskridande överenskommelse om priser kan liknas vid en kartellbildning och om det i så fall är tillåtet.

Kapitel 10

SVF har inga synpunkter att framföra på detta kapitel i nuläget.

Kapitel 11

Staten ska ha en väl fungerande organisation för att kunna hantera utbrott av smittsamma djursjukdomar. Staten ska vara skyldig att tillse att det finns tillgång till tillfredsställande veterinär service oavsett tid på dygnet, om det finns djurskyddsskäl. Det innebär också att veterinär service ska kunna erbjudas där behovet är som störst.

Distriktsveterinärerna föreslås även fortsatt att tillhandahålla veterinär service i veterinärområden där tillfredsställande veterinär service inte kan bedrivas på marknadsmässiga grunder. Verksamheten ska utformas efter behov utifrån hälso- och sjukvården för lantbruksdjur i respektive veterinärområde. SVF saknar en beskrivning av vad som menas med tillfredsställande veterinär service och vad avgör var behovet är störst.

Den föreslagna beredskapstjänsten för veterinär rådgivning kl. 17-08 alla dagar samt helgdagar ska kunna hänvisa patienter till privata aktörer i områden som är sammanfogade, vilket kräver att även privata veterinärer är anslutna. (s 45)

Jordbruksverket ska bedöma behovet av tillgång till veterinär för att djur ska få sjukvård om det finns djurskyddsskäl. Det anser SVF är bra. Detta ska göras i kombination med marknadsanalyser och indelning i veterinärområden.

Enligt utredningen ska staten etablera sig speciellt i områden där det bedöms att tillfredsställande veterinär service inte kan bedrivas på marknadsmässiga grunder, men att när det gäller sällskapsdjur finns goda möjligheter till sjukvård i privat regi även under beredskapstid. SVF menar att det inte gäller i alla delar av landet.